

بسمه تعالی

شماره: ۳۲۱۳۸

تاریخ: ۱۳۹۴/۰۷/۲۲

پیوست:

سال "دولت و ملت، مهدی و همزمانی" گرامی باد

مدیران عامل محترم سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی شهرداریهای کشور

سلام علیکم؛

با عنایت به فرارسیدن ایام ماه محرم الحرام و برگزاری مراسم عزاداری سرور و سالار شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین (ع) در اقصی نقاط میهن اسلامی، مقتضی است ضمن همکاری لازم با سایر دستگاهها و نهادهای ذی ربط در برگزاری مراسم ایام مذکور، لطفاً دستور فرمایید؛ تمهیدات لازم برای نظارت بر ایمنی مساجد، حسینیه ها و سایر اماکن مذهبی صورت پذیرفته و با توجه به حضور انبوه شهروندان در مراسم عزاداری، استقرار اکیپهای آتش نشانی درحین برگزاری مراسم (از جمله مراسم تاسوعا و عاشورای حسینی) بصورت جدی مدنظر قرار گیرد. همچنین به پیوست "توصیه های ایمنی در مساجد و تکابا" به منظور بهره برداری لازم ارسال می شود.

مسعود احمدی

مدیر کل دفتر هماهنگی عمرانی و خدمات شهری

رونوشت:

جناب آقای نودریور معاون محترم امور شهرداریها برای استحضار
مدیران کل محترم دفاتر امور شهری و شوراهای استانداری های کل کشور برای اطلاع و صدور دستور لازم
کارشناس دفتر هماهنگی عمرانی و خدمات شهری (نور الهی بابک)

بسمه تعالی

"توصیه های ایمنی در مساجد و تکایا"

به منظور ارتقاء ایمنی اماکن عمومی و پیشگیری از وقوع حوادث مختلف از جمله حادثه آتش سوزی در محل مساجد و تکایا توصیه های ذیل در چهار بخش ارائه می گردد.

الف) توصیه های ایمنی در خصوص موقعیت مکانی

- ۱- تکایای عزاداری در موقعیتی قرارگیرند که امکان دسترسی نیروهای عملیاتی آتش نشانی آن میسر بوده و باعث سد معبر و یا مختل نمودن عبور و مرور خودروها نگردد.
- ۲- از نصب تکایای عزاداری در میادین و نرسیده به میادین جهت پیشگیری از ترافیک و وقوع حادثه پرهیز گردد.
- ۳- تکایا نباید در زیر تیرهای چراغ برق و یا در مجاورت منازل مسکونی باشد زیرا در صورت بروز هرگونه حریق احتمالی امکان سرایت آتش سوزی به منازل مسکونی همجوار وجود دارد.
- ۴- کفراژ بندی (سازه غیر مقاوم مانند داربست) بایستی به نحوی محاسبه گردد که تحمل بار مرده و بار زنده احتمالی (برف، باران و...) که بر روی آن گذاشته می شود داشته و بوسیله سیم بکسل و وسایل مناسب بر روی زمین مهار گردد به صورتی که در صورت وزش تند باد امکان تخریب و واژگونی آن وجود نداشته باشد.
- ۵- در صورت بزرگ بودن تکایا (بیش از ۵۰ نفر) در نظر گرفتن درب های خروجی اضطراری در فواصل مختلف الزامی بوده که در مواقع بروز حریق و یا حادثه امکان خروج سریع نفرات عزادار مقدور باشد.
- ۶- حداقل ۵۰٪ عرض پیاده روهای مجاور جهت تردد قابل استفاده باشد و مسدود نگردد.
- ۷- اخذ مجوزهای لازم از مراجع قانونی (شهرداری، نیروی انتظامی و...) و اطلاع به نزدیک ترین ایستگاه آتش نشانی جهت بازدید از محل الزامی است.
- ۸- مسوول تکایای عزاداری و ایستگاه های صلواتی بایستی پس از مهلت تعیین شده نسبت به جمع آوری داربست اقدام نماید.

(ب) توصیه های ایمنی در خصوص برق رسانی

با توجه به مشاهدات، اغلب تکایا جهت تامین برق محیط خود از تیرهای برق شهری استفاده می نمایند و اغلب بدون در نظر گرفتن سیستم حفاظتی (فیوز مناسب) و به صورت روکار انجام می پذیرد لذا توصیه می گردد حتی المقدور از اماکن مسکونی و تجاری که دارای کنتور برقی استاندارد می باشد، استفاده نمایند و سیستم برق رسانی مذکور را حتماً به فیوز متناسب با آمپر مصرفی مجهز نمایند.

۱- استفاده از سیم های روکار پلاستیکی و غیر مقاوم (سیم زیرگچی) که قادر به تحمل آمپر بالایی نیستند استفاده ننموده و از کابل های مقاوم متناسب با آمپر مصرفی تکایا استفاده نمایند چرا که در صورت کشیدن آمپر مصرفی بیش از ظرفیت سیم و یا کابل روکش آنها در اثر عبور جریان بالا داغ شده و در نهایت شعله ور شده و محیط را به آتش می کشد. استفاده از کابل جهت روشنایی ها و سایر مصارف الزامی است.

۲- جهت جلوگیری از اتصال کوتاه در اینگونه اماکن از اتصال سیم ها و کابل ها توسط دست پیچ خودداری به عمل آورده و از ترمینال مناسب (چینی) استفاده گردد.

۳- استفاده نمودن از یک پریز برق جهت تامین برق لوازم الکتریکی مختلف مانند؛ بلندگوها، پروژکتور، بخاری های برقی و غیره غیر استاندارد بوده و از هر پریز تنها یک مصرف کننده مجاز به استفاده می باشد.

۴- از عبور دادن سیم ها و کابل ها از لابلاهی کفراژهای فلزی و چادرهای برزنتی بصورت عریان جداً خودداری نموده چرا که در صورت کوچکترین اتصال کوتاه احتمال بروز آتش سوزی میسر می باشد.

(ج) توصیه های ایمنی در خصوص سامانه گرمایشی

(وسایل گرمایشی)

۱- روشن نمودن هر گونه شعله روباز در کنار چادر تکایا جهت طبخ غذا و یا چای و غیره ممنوع بوده لذا توصیه می گردد؛ مکان مناسبی را در نقطه دیگری دور از محیط تکایا به این امر اختصاص داد.

۲- در فصل سرد بعضاً جهت گرمایش اینگونه اماکن از بخاری های نفتی و یا هیتر های برقی استفاده می گردد که هر کدام به نوبه خود خطر آفرین می باشد و بایستی در صورت استفاده نمودن از بخاری های نفتی جهت گرمایش موارد ایمنی رعایت گردد.

۳- نصب وسایل گرمزای که جدیداً خریداری شده و برای اولین بار مورد بهره برداری قرار خواهند گرفت به نمایندگی های فروش بسپارید.

- ۴- قبل از نصب بخاری ها نسبت به سرویس و رفع نقایص احتمالی آنها خصوصاً در ناحیه سیستم سوخت رسانی (کاربراتور) دستگاه اقدام نمائید.
- ۵- کوره بخاری ها و دستگاه های گرمساز را قبل از استفاده حتماً نظافت کنید.
- ۶- حتی الامکان وسایل گرمازا در فاصله یک متری از دودکش مربوطه نصب شود.
- ۷- از بخاری های بدون دودکش و غیر استاندارد استفاده ننموده و در صورت استفاده نمودن از بخاری های مجهز به دودکش از عبور دادن لوله های فلزی دودکش ها از مابین چادرهای برزنتی و پلاستیکی جداً خودداری نموده چرا که اغلب آتش سوزی ها اینگونه اماکن از این ناحیه می باشد.
- ۸- وسایل گرمازا مانند بخاری ها را در نزدیکی و تماس نزدیک با پرده ها و سایر اجسام قابل اشتعال نصب نکنید. در صورت استفاده از چادرهای برزنتی و پلاستیکی این وسایل حتی الامکان از چادرهای برزنتی و پلاستیکی فاصله داشته باشند.
- ۹- بخاری های نفتی را حتماً روی سینی مخصوص قرار دهید تا در صورت نشت احتمالی نفت، محیط آلوده و آماده آتش گیری نگردد. حتی المقدور بازدیدهای منظم و سرویس این بخاری ها در دوره های زمانی کوتاه انجام گردد.
- ۱۰- از گازسوز کردن بخاری های نفتی و آبگرمکن های نفتی و دیگر وسایل گرمازا بدون رعایت دستورات کارخانه سازنده خودداری نمائید
- ۱۱- مخازن نفت بخاریها را در زمان روشن بودن آنها پر نکنید.
- ۱۲- از ریختن هر سوخت دیگری غیر از سوخت مصرفی خودداری شود. بطور مثال، در صورت نفت سوز بودن بخاری از استفاده نمودن گازوئیل جهت سوخت رسانی بهره گیری ننمائید.
- ۱۳- درجه حرارت دستگاه های گرمساز را با توجه به حجم محیط تنظیم کنید و از استفاده نمودن بیش از حد ظرفیت بخاری ها یا باز نمودن مسیر نفت در کاربراتور خودداری شود.
- ۱۴- در زمان استفاده از بخاری های نفتی تمام درب ها و پنجره ها و یا درب چادری تکایا را نبندید و مسیری را برای ورود هوای تازه به محیط باز بگذارید تا اکسیژن کافی محیط تامین گردد.
- ۱۵- در صورت استفاده از بخاری های گازی و پس از نصب بخاری و اطمینان از عملکرد صحیح آنها مراقب باشید که شیر فلکه گاز مخصوص دستگاه در معرض دستکاری بچه ها و آسیب های فیزیکی قرار نگیرد.
- ۱۶- در نقاطی که انشعاب گاز ندارد و مجبورند از نفت و یا ذغال به عنوان سوخت استفاده نمایند توصیه می شود:
- ❖ نفت سفید را در داخل بشکه ها و مخازن فلزی درب دار و شیر فلکه دار کم حجم ذخیره نمایید .

❖ محل استقرار منابع ذخیره سوخت باید حتی الامکان از محیط برقراری تکایا دورتر باشد و در مسیر ورود و خروج عزاداران حسینی قرار نگیرد.

❖ استقرار مخازن نفت در زیر پله ها و زیر زمین ها و پشت بامها و خر پشته های مساجد و حسینیه ها بسیار خطرناک بوده و حتی المقدور از ذخیره نمودن آن در اینگونه اماکن خودداری بعمل آید.

❖ دقت کنید که زمین استقرار مخازن سوخت همیشه تمیز و عاری از آلودگی باشد و از قرار دادن هرگونه وسایل قابل اشتعال در نزدیکی آنها خودداری نمایید.

❖ مخازن ذخیره سازی سوخت نباید در نزدیکی منابع حرارتی و وسایل حرارت زا مستقر شوند و حتی الامکان در فضای دور از فضاها داخلی استقرار یابند..

❖ گونی های ذغال باید در محیط کاملا خشک نگهداری شوند و تمام مواردی که در مورد ایمنی محل استقرار مخازن سوخت گفته شده در مورد محل نگهداری گونی های ذغال نیز لازم الاجرا است.

(دودکش)

دودکش ها مهمترین نقش را ایمنی وسایل گرما زا ایفا می نمایند همچنین یکی از ارکان اصلی ایمنی هر دستگاه گرمازا سامانه دودکش آنست لذا توصیه های زیر در خصوص نصب آن بایستی اجرا گردد.

۱- قبل از بهره برداری از دستگاه حرارت زا مانند؛ بخاری ها، سیستم حرارت مرکزی و امثالهم دودکش را نظافت و از باز بودن مسیر دودکش از پشت بام تا وسیل مربوطه اطمینان حاصل نمایید.

۲- دودکش در ناحیه منتهی به فضای باز باید حداقل ۱.۵ متر از مرتفع ترین نقطه ساختمان بلندتر باشند.

۳- دودکش ها در ناحیه منتهی به فضای باز باید مجهز به کلاهک باشند تا از افتادن اجسام داخل دودکش و همچنین کوران هوا در زمان وزش تند بادها مصون باشند.

۴- دودکش ها در ناحیه منتهی به فضای باز باید کاملا محکم و مهارشده باشند تا در اثر باد و طوفان جدا نشوند و آسیب فیزیکی نبینند.

۵- قطر لوله دودکش باید با قطر خروجی دود وسیله گرماساز تناسب داشته باشد.

۶- دودکش در ناحیه اتصال به وسیله گرماساز و همچنین در فضای باز بایستی حتی الامکان بصورت مستقیم و بدون پیچ و خم نصب شوند.

۷- دودکش ها نبایستی در مجاورت پرده و مواد قابل اشتعال قرار گیرند و از محل کاملا امن و یا ساختار ساختمانی عبور داده شود.

د) تمهیدات ایمنی عمومی

با توجه به اهمیت معابر خروج مناسب و بدون مانع در تخلیه به موقع متصرفین در زمان حریق و حوادث احتمالی موارد زیر بایستی در مساجد و حسینیه ها اجرا گردد.

۱- مساجد یا حسینیه های با جمعیت زیر ۵۰۰ نفر حداقل دارای دو دسترس خروج و درب خروج مناسب باشند. حداقل عرض دسترسی های خروجی ۱.۵ متر باشد.

۲- در صورت اینکه افراد حاضر در مساجد و تکایا بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر باشند حداقل راه های خروج باید بایستی سه عدد در نظر گرفته شود. حداقل دسترسی های خروجی ۲ متر باشد.

۳- در مساجد و تکایایی که بیش از ۱۰۰۰ نفر عدادار در خود جای می دهد باستی حداقل چهار راه خروج در نظر گرفته شود. به ازای افزایش ظرفیت برای هر ۲۰۰ نفر یک درب خروجی اضافه گردد.

۴- از آذین بندی و یا مسدود نمودن دربهای خروجی مساجد و تکایا جدا خودداری به عمل آید.

۵- الصاق برچسب و یا تابلو خروج و راهنمایی خروج و راهنمای خروج در نقاط مختلف مساجد و تکایا و حسینیه ها الزامی می باشد تا در مواقع اضطراری و بروز حریق و حوادث متصرفین را به معبر عمومی مناسب راهنمایی نمایند.

۶- جهت کلیه بازشوهای دربهای خروج بایستی به سمت معابر خروجی باشد و به هیچ عنوان به سمت داخل مساجد یا حسینیه ها باز نشود.

۷- استقرار خاموش کننده های دستی و چرخدار در محیط مساجد، حسینیه ها و تکایا با توجه به وسعت آن در فاصله هر ۱۳ متر در محل هایی که کاملاً قابل رویت و دسترسی و در ارتفاع ۱.۲۰ از کف باشد الزامی است.

۸- با توجه به اینکه در صورت حوادث احتمالی حجم زیاد جمعیت در زمان کوتاهی باید تخلیه شوند و از مکان حادثه دور شوند، حتی الامکان باید دربهای خروجی با عرض زیاد ایجاد شود تا در هنگام تخلیه برای افراد امکان تخلیه ایمن فراهم باشد.

۹- در فضاهای دارای طبقات بیشتر از یک طبقه وجود پله اضطراری علاوه بر پله های اصلی الزامی می باشد تا در مواقع حادثه تخلیه طبقات به راحتی صورت گیرد.

۱۰- ایجاد شبکه آبرسانی آتش نشانی در مساجد و حسینیه ها ضروری بوده که بایستی به نحوی طراحی و نصب گردد که امکان پوشش دهی لازم را به کلیه نقاط داشته، ظرفیت مخازن آن با توجه به فاصله ایستگاه آتش نشانی محل تعیین و حداقل برای مدت زمان ۱۵ دقیقه در نظر گرفته شود.

۱۱- نصب سیستم اعلام حریق اتوماتیک در مساجد و حسینیه هایی که به صورت دائمی می باشد الزامی است.

- ۱۲- تمامی تکایا و مساجد نگهبان (صبح و شب) داشته باشند. همچنین نگهبانان از افراد مطمئن و آموزش دیده انتخاب شوند.
- ۱۳- به مجرد اتمام برنامه ها و تخلیه افراد از محل تکایا و مساجد، نگهبانان ضمن بازدید از داخل و جوانب بیرونی محل، برق را از تابلو اصلی و شیر اصلی گاز قطع نموده و در طول نگهبانی تمامی ورود و خروج ها را کنترل و ثبت نمایند.
- ۱۴- در صورت بروز آتش سوزی توصیه می گردد ضمن حفظ خونسردی بلافاصله "آتش نشانی" را از طریق تلفن ۱۲۵ مطلع نموده و اقدام به کتدل آتش سوزی با استفاده از وسایل آتش نشانی موجود نمایید.
- ۱۵- تهیه چند دستگاه خاموش کننده پودر و CO2 (افراد مسئول طرز کار با آنها را فرا گیرند).
- ۱۶- استفاده از پوشش مناسب (غیر نایلونی) جهت سقف و اطراف ایستگاه توصیه می گردد.
- ۱۷- در ایستگاه های صلواتی قراردادن سماورها بر روی سکوی مستحکم الزامی است و در اتصال آن توسط شیلنگ به سیلندر گاز مایع موارد ایمنی باید در نظر گرفته شود و در صورت امکان یک رشته شیلنگ آب (متصل به نزدیک ترین شیر آب) در محل ایستگاه ها مهیا باشد.
- ۱۸- فاصله مناسب بین روشنایی ها و پوشش سقف باید رعایت گردد.
- ۱۹- نصب تابلو و علائم هشدار دهنده در شب الزامی است.
- ۲۰- قسمت پایین چادر به نحوی در نظر گرفته شود که در صورت بروز حریق احتمالی امکان عبور میسر باشد.
- ۲۱- از روشن نمودن آتش در داخل تکایا و ایستگاه ها به منظور دود نمودن اسپند خودداری شود.
- ۲۲- ریختن ضایعات در مجاورت چادر تکایا و ایستگاه ها خودداری شود.
- در خاتمه به کلیه مجریان و پیمانکاران مربوطه توصیه می شود کلیه موارد ایمنی مربوط به اماکن تجمعی، مربوط به دستورالعمل اجرایی محافظت ساختمان ها در برابر آتش سوزی (آئین نامه های مسکن و شهرسازی و سایر دستورالعمل ها و آیین نامه های مربوطه) را به صورت دقیق و کامل رعایت نمایند.

التماس دعا

ستاد هماهنگی امور ایمنی و آتش نشانی کشور

مهر ماه ۱۳۹۴